

Test Booklet No.

प्रश्नपत्रिका क्र.

F

Paper-II

SOCIOLOGY

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

1. (Signature)

(In figures as in Admit Card)

(Name)

Seat No.

(In words)

2. (Signature)

(Name)

OMR Sheet No.

(To be filled by the Candidate)

DEC - 14213**Time Allowed : 1¼ Hours]****[Maximum Marks : 100****Number of Pages in this Booklet : 24****Number of Questions in this Booklet : 50****Instructions for the Candidates**

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of 50 objective type questions. Each question will carry two marks. All questions of Paper-II will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.**
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
- There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत 50 बहुपर्याय प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास दोन गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्यांला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काढा/निळ करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरीक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूप केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्यांला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

DEC - 14213/II

Sociology
Paper II
समाजशास्त्र
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 75 Minutes]

[Maximum Marks : 100

Note : This Paper contains **Fifty (50)** multiple choice questions, each question carries **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पन्नास (50)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. "Our culture is what we are, our civilization is what we have." Who said it ?

- (A) Max Weber
- (B) Robert MacIver
- (C) Auguste Comte
- (D) Arnold Toyanbee

2. The term 'status' is used to designate

- (A) The work of a person as estimated by a group
- (B) The standard of living of a person
- (C) Person holding the designation in office/work place
- (D) The total standing of an individual in society

1. "आपण जसे आहोत ती आपली संस्कृति, आपली सभ्यता ही आपल्याजवळ आहे ती." असे कोणी म्हटले आहे ?

- (A) मॅक्स वेबर
- (B) रॉबर्ट मॅकआयव्हर
- (C) ऑगस्ट कॉम्ट
- (D) अरनॉल्ड टोयन्बी

2. 'दर्जा' ही संज्ञा खालीलपैकी कशासाठी वापरली जाते ?

- (A) व्यक्तीच्या कार्याचे समूहाकडून केले जाणारे मूल्यमापन
- (B) व्यक्तीच्या जीवनमानाचा दर्जा
- (C) कार्यालय/कार्यस्थळावर व्यक्ती भूषणीत असलेले पदनाम
- (D) समाजातील व्यक्तीचे एकूणच स्थान

3. For whom the study of 'Social Statics' refers to Social structure and 'Social dynamics' refers to Social change ?

- (A) Auguste Comte
- (B) Herbert Spencer
- (C) Robert MacIver
- (D) Confucious

4. An agricultural labourer becomes an entrepreneur. This exemplifies

- (A) Horizontal mobility
- (B) Intergenerational mobility
- (C) Vertical mobility
- (D) Downward mobility

3. कोणाच्या मते 'सामाजिक स्थितीशास्त्र' म्हणजे सामाजिक संरचना, व 'सामाजिक गतीशास्त्र' म्हणजे सामाजिक परिवर्तन आहे ?

- (A) ऑगस्त कॉम्टे
- (B) हर्बर्ट स्पेन्सर
- (C) रॉबर्ट मॅकआयव्हर
- (D) कन्फ्युशिअस

4. शेतमजूर उद्योजक बनतो, हे कशाचे उदाहरण आहे ?

- (A) समस्तरीय गतिशिलता
- (B) पिढीअंतर्गत गतिशिलता
- (C) स्तंभीय गतिशिलता
- (D) अधोगामी गतिशिलता

5. Given below are two statements, one is labelled as Assertion (A) and the other is labelled as Reason (R). Choose the correct answer from the codes given below :

Assertion (A) : According to functionalism, an understanding of any part of society requires an analysis of its relationship to other parts and its contribution to the maintenance of society.

Reason (R) : Functionalism views society as a system that is a set of interrelated and inter-dependent parts which together form a whole.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
 (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
 (C) (A) is true but (R) is false
 (D) (A) is false but (R) is true

5. खाली एक विधान (A) आणि दुसऱ्यास कारण (R) असे संबोधले आहे. खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य उत्तर निवडा :

प्रतिपादन (A) : प्रकार्यवाद्यांच्या मते समाजाचा कोणताही भाग समजण्यासाठी त्याच्या इतर भागांशी असणाऱ्या संबन्धाचे विश्लेषण आणि समाजाच्या निर्वाहासाठी असणारे त्याचे योगदान समजून घेणे आवश्यक ठरते.

कारण (R) : प्रकार्यवादात 'समाज ही एक अशी व्यवस्था आहे, ज्यात परस्परसंबंधी व परस्परावलंबी भागातून समग्र तयार होतो', असे मानतात.

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
 (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
 (C) (A) हे बरोबर आहे, परंतु (R) हे चूक आहे
 (D) (A) हे चूक आहे, परंतु (R) हे बरोबर आहे

6. Who of the following said that 'stratification is the functional necessity of society' ? (A) Weber and Durkheim (B) Davis and Moore (C) Davis and Dahrendorf (D) Davis and Marx 7. Which of the following is <i>not</i> an institution ? (A) Family (B) Church (C) Political Party (D) Students' Union 8. Who has introduced case study method in social investigation ? (A) N. Anderson (B) F. Leplay (C) J. Gaultung (D) A. Lundberg 9. When the questionnaire gives wide chance to the informant to give his own answer to the question, it is called as (A) Closed form (B) Open ended (C) Schedule (D) Unstructured Form	6. पुढीलपैकी कोणी 'स्तरीकरण ही समाजाची कार्यात्मक आवश्यकता आहे', असे म्हटले आहे ? (A) वेबर आणि दुर्खिम (B) डेव्हिस आणि मूर (C) डेव्हिस आणि डहरेन्डॉर्फ (D) डेव्हिस आणि मार्क्स 7. खालीलपैकी कशाला संस्था संबोधले जात नाही ? (A) कुटुंब (B) चर्च (C) राजकीय पक्ष (D) विद्यार्थी संघटना 8. सामाजिक अन्वेषणात व्यष्टी अध्ययन पद्धती कोणी प्रस्तावित केली ? (A) एन्. अँडर्सन (B) एफ. लीप्ले (C) जे. गाल्टुंग (D) ए. लुंडबर्ग 9. एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर देण्यासाठी उत्तरदात्याला जेव्हा प्रश्नावलीत अधिक संधी दिली जाते, तेव्हा त्याला काय म्हणून ओळखले जाते ? (A) बंदिस्त प्रकार (B) मुक्त प्रकार (C) अनुसूची (D) असंरचित प्रकार

10. Empirical research is *not* associated with which of the following ?
- (A) Non-Participant observation
(B) Collecting data through case study
(C) Structured interview
(D) Archival data
11. The simplest form of measure of dispersion is :
- (A) Frequency distribution
(B) Range
(C) Co-relation
(D) Association
12. The median is :
- (A) Size of the middle item
(B) Average of frequencies
(C) Accurate measurement of size
(D) Mid-point of observations
13. The mean is affected by :
- (A) Value of every case
(B) Quartiles
(C) Average
(D) Co-relation
10. खालीलपैकी कशाशी अनुभवाश्रित संशोधन संबंधित नाही ?
- (A) असहभागी निरीक्षण
(B) व्यष्टी अभ्यासातून तथ्यसंकलन
(C) संरचित मुलाखत
(D) पुराभिलेखीय तथ्यसामग्री
11. विकीरणाच्या मापनाचा सर्वात सोपा प्रकार म्हणजे :
- (A) वारंवारता वितरण
(B) कक्षा
(C) सहसंबंध
(D) साहचर्य
12. मध्यमा म्हणजे :
- (A) मध्यावर असलेल्या घटकाचा आकार
(B) वारंवारितांची सरासरी
(C) आकाराचे अचूक परिमाण
(D) निरीक्षणांचा मध्यबिंदू
13. मध्यांवर चा परिणाम होतो.
- (A) प्रत्येक व्यष्टीचे मूल्य
(B) चतुर्थक
(C) सरासरी
(D) सहसंबंध

14. Match the following and choose the correct answer from the codes given below :

Thinker

- (a) Weber
(b) Ogburn
(c) Durkheim
(d) MacIver
(e) Abel

Definition of Sociology

- (i) Discover principles of cohesion and order within social structures
(ii) Scientific study of social facts
(iii) Interpretative understanding of social actions
(iv) Learning about society, a description of ways to make society better

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (i) (ii) (iii) (iv)
(B) (ii) (iv) (i) (iii)
(C) (iv) (iii) (i) (ii)
(D) (iii) (iv) (ii) (i)

14. जोड्या लावा आणि खाली दिलेल्या संकेतांका मधून उचित पर्याय लिहा:

विचारवंत

- (a) वेबर
(b) ऑगबर्न
(c) दुर्खिम
(d) मॅकआयव्हर
(e) अबेल

समाजशास्त्राची व्याख्या

- (i) एकता व व्यवस्थेची तत्वे सामाजिक संरचनेत शोधणे
(ii) सामाजिक तथ्यांचा वैज्ञानिक अभ्यास
(iii) सामाजिक क्रियांचे अन्वयात्मक आकलन
(iv) समाजाविषयी शिकणे, समाज अधिक चांगला करण्याच्या मार्गांचे वर्णन करणे

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (i) (ii) (iii) (iv)
(B) (ii) (iv) (i) (iii)
(C) (iv) (iii) (i) (ii)
(D) (iii) (iv) (ii) (i)

15. Match the following and choose the correct answer from the codes given below :

Technique

- (a) Oral History
(b) Participant observation
(c) Case Study
(d) Content analysis

Features

- (i) Unique but generalisable
(ii) Non-literate communities
(iii) Coding manual
(iv) Participation in community
(v) Identification with community

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (ii) (i) (iii) (iv)
(B) (ii) (iv) (i) (iii)
(C) (iv) (ii) (iii) (i)
(D) (iii) (i) (iv) (ii)

15. जोड्या लावा आणि खाली दिलेल्या संकेतांका-
मधून उचित पर्याय लिहा:

तंत्र

- (a) मौखिक इतिहास
(b) सहभागी निरीक्षण
(c) व्यष्टी अभ्यास
(d) आशय विश्लेषण

वैशिष्ट्ये

- (i) अनन्यसाधारण परंतु सामान्यीकरण करण्या
जोगे
(ii) निरक्षर समुदाय
(iii) संकेतांक पुस्तिका
(iv) समुदायातील सहभाग
(v) समुदायाशी एकरूपता

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (ii) (i) (iii) (iv)
(B) (ii) (iv) (i) (iii)
(C) (iv) (ii) (iii) (i)
(D) (iii) (i) (iv) (ii)

16. Match List I with List II and choose the correct answer from the codes given below :

List I

(Methods)

- (a) Participant observation
(b) Case study
(c) Questionnaire
(d) Interview

List II

(Sociologists)

- (i) Oscar Lewis
(ii) Goldthorpe and Lockwood
(iii) Thomas and Znaniecki
(iv) Robert Merton
(v) Nels Anderson

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (v) (i) (ii) (iii)
(B) (iv) (i) (ii) (iii)
(C) (i) (iv) (iii) (ii)
(D) (v) (iii) (ii) (i)

17. The examination of social artifacts is :

- (A) Case Study Method
(B) Historical Method
(C) Content Analysis
(D) Non-participant Observation

16. यादी I मधील अभ्यास पद्धती यादी II मधील समाजशास्त्रज्ञाशी जुळवा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकामधून उचित पर्याय लिहा :

यादी I

(अभ्यास पद्धती)

- (a) सहभागी निरीक्षण
(b) व्यष्टी अध्ययन
(c) प्रश्नावली
(d) मुलाखत

यादी II

(समाजशास्त्रज्ञ)

- (i) ऑस्कर लेवीस
(ii) गोल्डथॉर्प आणि लॉकवूड
(iii) थॉमस व झॅननियेकी
(iv) रॉबर्ट मर्टन
(v) नेल्स अँडरसन

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (v) (i) (ii) (iii)
(B) (iv) (i) (ii) (iii)
(C) (i) (iv) (iii) (ii)
(D) (v) (iii) (ii) (i)

17. सामाजिक कलाकृतींचे परीक्षण म्हणजे :

- (A) व्यष्टी अभ्यास पद्धती
(B) ऐतिहासिक पद्धती
(C) आशय विश्लेषण
(D) असहभागी निरीक्षण

18. Identify the method of presenting frequency distribution graphically :

- (A) Histogram
- (B) Cartogram
- (C) Multiple bar diagram
- (D) Percentage bar diagram

19. Match the following and choose the correct answer from the codes given below :

Groups

- (a) In-group
- (b) Reference group
- (c) Secondary group
- (d) Primary group

Characteristics

- (i) Impersonal relationship
- (ii) Involuntary membership
- (iii) A model for evaluating one's ideas and conduct
- (iv) With which individual identifies himself
- (v) Face to face relationship

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (iv) (iii) (ii) (v)
- (B) (iii) (ii) (i) (v)
- (C) (ii) (iv) (iii) (i)
- (D) (iv) (iii) (i) (v)

18. वारंवारिता वितरण चित्रमय पद्धतीने सादर करण्याची पद्धत :

- (A) स्तंभालेख
- (B) मानचित्रालेख
- (C) बहुविध स्तंभाकृति
- (D) टक्केवारीवर आधारित स्तंभाकृति

19. जोड्या लावा आणि खाली दिलेल्या संकेतांका-मधून उचित पर्याय लिहा :

गट

- (a) अंतः-समूह
- (b) संदर्भ समूह
- (c) दुय्यम समूह
- (d) प्राथमिक समूह

वैशिष्ट्ये

- (i) व्यक्तीनिरपेक्ष नाते
- (ii) अनैच्छिक सदस्यत्व
- (iii) स्वतःच्या कल्पना व वर्तनाचे मूल्यमापन करण्याचे प्रारूप
- (iv) ज्यासोबत व्यक्ती तादात्म्य पावते
- (v) समोरासमोरचे संबंध

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (iv) (iii) (ii) (v)
- (B) (iii) (ii) (i) (v)
- (C) (ii) (iv) (iii) (i)
- (D) (iv) (iii) (i) (v)

20. Given below are statements, Assertion and Reason—Read it and choose the answer from the given codes :

Assertion (A) : In exploratory studies hypothesis are usually not formulated

Reason (R) : These studies serve as a basis for clarifying concepts and increasing familiarity of the researcher with the phenomenon under study.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true, but (R) is *not* the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true
21. An attempt to bring out greater accuracy which is desired by all the sciences is called as
- (A) Validity
- (B) Reliability
- (C) Scaling
- (D) Generality

20. खाली दोन विधाने दिली आहेत—(A) व (R). ती वाचून अचूक उत्तरापुढे खूण करा :

प्रतिपादन (A) : अन्वेषणात्मक अभ्यासामध्ये बहुतेक वेळ गृहितकाचे सूत्रण केलेले नसते.

कारण (R) : असे अभ्यास संकल्पनांच्या स्पष्टीकरणासाठी व अभ्यासकाचा अभ्यास-विषयाशी परिचय वाढविण्यासाठी आधारभूत ठरतात.

संकेतांक :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत, आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत, परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) बरोबर आहे, परंतु (R) चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे, परंतु (R) बरोबर आहे
21. सर्वच विज्ञानांना अपेक्षित असलेली अधिकाधिक अचूकता आणण्याचा केला जाणारा प्रयत्न कोणत्या नावाने ओळखला जातो ?
- (A) वैधता
- (B) विश्वसनीयता
- (C) अनुमापन
- (D) सामान्यता

22. In a co-relation if score of Y decreases when X increases it is called as
- (A) No co-relation
(B) Direct co-relation
(C) Indirect co-relation
(D) Inverse co-relation
23. Which of the following is *not* a source of hypothesis ?
- (A) Analogies
(B) Findings of other studies
(C) Statistical analysis
(D) Personal experience of researcher
24. A bank manager has different kinds of relationship with his customers, colleagues, superiors and subordinates. Which of the following terms explains this ?
- (A) Multiple roles
(B) Role Set
(C) Status Set
(D) Role Conflict
25. Who among the following has classified the working class into three different categories as unskilled, semi-skilled and skilled manual workers in capitalist society ?
- (A) M. Weber
(B) C. Wright Mills
(C) V. Pareto
(D) R. Dahrendorf
22. सहसंबंधात जेव्हा 'क्ष' ची गुणसंख्या वाढत असेल आणि 'य'ची कमी होत असेल, तर त्याला काय म्हटले जाते ?
- (A) सहसंबंध नाही
(B) प्रत्यक्ष सहसंबंध
(C) अप्रत्यक्ष सहसंबंध
(D) विपर्यस्त सहसंबंध
23. खालीलपैकी कोणता गृहीतकृत्याचा स्रोत नाही ?
- (A) साम्यानुमान
(B) इतर अभ्यासातील निष्कर्ष
(C) संख्याशास्त्रीय विश्लेषण
(D) संशोधकाचे व्यक्तिगत अनुभव
24. एका बँक मॅनेजरचे त्याचे ग्राहक, सहकारी, वरिष्ठ व कनिष्ठांसोबत वेगवेगळ्या प्रकारचे संबंध आहेत. खालीलपैकी कोणती संज्ञा हे विशद करते ?
- (A) बहुविध भूमिका
(B) भूमिका संच
(C) दर्जा संच
(D) भूमिका संघर्ष
25. भांडवलशाही समाजातील श्रमिक वर्गाचे वर्गीकरण अकुशल, अर्ध-कुशल व कुशल अंगमेहनती कामगार या तीन प्रवर्गांमध्ये खालीलपैकी कोणी केले ?
- (A) एम्. वेबर
(B) सी. राईट मिल्स
(C) व्ही. परेटो
(D) आर्. डेहरेन्डॉर्फ

26. The class polarization that Marx predicted as :
- (A) The division of each social class into the more or less privileged
- (B) A growing gap between rich and poor resulting in class consciousness
- (C) The growth of intermediate strata in the middle classes
- (D) The tendency for the working class to 'live and let live'
27. Who characterized history in terms of an interminable struggle for control ?
- (A) Marx
- (B) Pareto
- (C) Weber
- (D) Collins
28. Levi-Strauss's work has been organised around three areas. Which are they ?
- (I) Kinship
- (II) Mythology
- (III) Classification of primitives
- (IV) Village
- Find the correct answer according to the code given below :
- Codes :**
- (A) (III), (II) and (IV)
- (B) (I), (II) and (III)
- (C) (I), (II) and (IV)
- (D) (II), (III) and (IV)
26. माक्सने पूर्वकथित केलेल्या वर्गांचे ध्रुवीकरण म्हणजे :
- (A) प्रत्येक सामाजिक वर्गाचे विभाजन कमी अधिक स्वरूपातील विशेषाधिकार प्रदान करणे
- (B) श्रीमंत आणि गरीब यातील वाढते अंतर म्हणजे वर्ग जाणीवेची निर्मिती
- (C) मध्यम वर्गातील मध्यस्तराची होणारी वाढ
- (D) कष्टकरी वर्गाची 'जगा आणि जगु द्या' अशी होणारी प्रवृत्ती
27. नियंत्रणासाठीचा सतत लढा असे इतिहासाचे वैशिष्ट्य कोण सांगितलेले आहे ?
- (A) माक्स
- (B) परेटो
- (C) वेबर
- (D) कॉलीन्स
28. लेवी-स्ट्रॉस यांचे कार्य तीन क्षेत्राभोवती संघटित झाले आहे. ती कोणती ?
- (I) नातेदारी व्यवस्था
- (II) मिथकशास्त्र
- (III) आदिम समूहांचे वर्गीकरण
- (IV) खेडे
- खाली दिलेल्या संकेतांतून योग्य उत्तर निवडा :
- संकेतांक :**
- (A) (III), (II) व (IV)
- (B) (I), (II) व (III)
- (C) (I), (II) व (IV)
- (D) (II), (III) व (IV)

29. Who among the following is *not* related with 'Theories of Cyclical Social Change' ?
- (A) Spengler
(B) Sorokin
(C) Toyanbee
(D) Marx
30. According to Dahrendorf interest groups emerge out of the quasi-groups under the proper conditions. Which are they ?
- (I) Leadership
(II) Freedom to organize
(III) Appropriate ideology
(IV) Social Commitment
- Find the *correct* answer according to the code given below :
- Codes :**
- (A) (I) and (II)
(B) (I), (II) and (III)
(C) (II) and (III)
(D) (I) and (III)
31. Arrange the following stages in order of appearance in Marx's theory. Use the code given below :
- (I) Feudalism
(II) Primitive communism
(III) Ancient/Slavery
(IV) Capitalism
- Codes :**
- (A) (II), (III), (I), (IV)
(B) (I), (III), (IV), (II)
(C) (IV), (I), (II), (III)
(D) (III), (II), (I), (IV)
29. खालीलपैकी कोण 'चक्रीय सामाजिक परिवर्तनाच्या सिद्धांताशी' संबंधित **नाही** ?
- (A) स्पेंगलर
(B) सोरोकिन
(C) टॉयनबी
(D) मार्क्स
30. डेहरेन्डॉर्फच्या मते, हितसंबंधांची निर्मिती समूहवत् अशा योग्य परिस्थितीतून होत असते. ते हित संबंधी समूह कोणते ?
- (I) नेतृत्व
(II) संघटनेचे स्वातंत्र्य
(III) योग्य विचारप्रणाली
(IV) सामाजिक बांधिलकी
- संकेतांकानुसार अचूक उत्तर शोधा :
- संकेतांक :**
- (A) (I) व (II)
(B) (I), (II) व (III)
(C) (II) व (III)
(D) (I) व (III)
31. खालील अवस्थांची मार्क्सच्या सिद्धांतात व्यक्त झाल्यानुसार व्यवस्थितपणे मांडणी करा. खाली दिलेल्या संकेतांकाचा वापर करा :
- (I) सरंजामशाही
(II) आदिम साम्यवाद
(III) प्राचीन गुलामगिरी
(IV) भांडवलशाही
- संकेतांक :**
- (A) (II), (III), (I), (IV)
(B) (I), (III), (IV), (II)
(C) (IV), (I), (II), (III)
(D) (III), (II), (I), (IV)

32. Given below are two statements, one is labelled as Assertion (A) and the other is labelled as Reason (R) and choose the correct answer from the codes given below :

Assertion (A) : Mead's view of human interaction sees individual as both actively creating the social environment and being shaped by it.

Reason (R) : Symbolic interactionists argue that the meanings which operate in face to face interactions are largely the product of class relationships.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are correct and (R) is the correct explanation of (A)
 (B) Both (A) and (R) are correct but (R) is not the correct explanation of (A)
 (C) (A) is correct but (R) is wrong
 (D) (A) is wrong but (R) is correct
33. According to Marx which of the following factors is determinant of structure and change ?
- (A) Cultural
 (B) Political
 (C) Ideological
 (D) Economic

32. खाली एक विधान (A) आणि दुसऱ्यास कारण (R) असे संबोधले आहे आणि खाली दिलेल्या संकेतांक मधून उचित पर्याय निवडा :

प्रतिपादन (A) : माणवाने वी आंतरक्रियाविषयीच्या मीडच्या दृष्टीकोनानुसार व्यक्ती सामाजिक पर्यावरणाची कृतीशीलपणे निर्मिती करते व त्याने प्रभावित ही होते.

कारण (R) : प्रतीकात्मक आंतरक्रियावादी विचारवंत असे प्रतिपादन करतात, की समोरासमोर होणाऱ्या आंतरक्रियांतून निघणारे अर्थ हे मुख्यत्वे त्या वर्गीय नाते संबंधाचे परिणाम असतात.

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
 (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
 (C) (A) हे बरोबर आहे, परंतु (R) हे चूक आहे
 (D) (A) हे चूक आहे, परंतु (R) हे बरोबर आहे
33. मार्क्सच्या मतानुसार खालीलपैकी कोणता घटक संरचना आणि परिवर्तनाचा निर्धारक आहे ?
- (A) सांस्कृतिक
 (B) राजकीय
 (C) विचारप्रणालीयुक्त
 (D) आर्थिक

34. Who formulated the middle range theory ?
 (A) E. Durkheim
 (B) T. Parsons
 (C) R. Merton
 (D) M. Weber
35. Who attempt to link Sociology, Social Anthropology and Psychology in a single frame of reference ?
 (A) Radcliffe Brown
 (B) Malinowski
 (C) Merton
 (D) Nadel
36. Weber defined a 'class situation' as :
 (A) The exploitation of the working class by their capitalist employer
 (B) A person's position in the capital, product and labour markets based on his economic resources
 (C) A social group's consciousness of its status and life chances
 (D) The life style of a social class, as defined by pattern of consumption
37. Considering R.K. Merton's concept of latent function, which of the following pairs is *not* correctly matched ?
 (A) Punishment — Cohesion
 (B) Religion — Social integration
 (C) Law — Social Control
 (D) Conspicuous consumption — Enhancing one's status in the eyes of the others
34. मध्यस्तरीय सिद्धांत कोणी प्रतिपादित केलेला आहे ?
 (A) इ. डरखाईम
 (B) टी. पार्सन्स
 (C) आर. मर्टन
 (D) एम. वेबर
35. समाजशास्त्र, सामाजिक मानवशास्त्र आणि मानसशास्त्र या विषयांना एकाच संदर्भ चौकटीत आणण्याचा प्रयत्न कोणी केलेला आहे ?
 (A) रॅडक्लिफ ब्राऊन
 (B) मॅलीनोव्हस्की
 (C) मर्टन
 (D) नाडेल
36. वेबरने 'वर्गीय परिस्थिती' ची व्याख्या खालीलपैकी कोणत्या प्रकारे केली आहे ?
 (A) भांडवलशाहीतील मालकाने श्रमिकवर्गाचे केलेले शोषण
 (B) एखाद्या व्यक्तीचे भांडवल, उत्पादन व श्रमबाजार यातील स्थान, जे त्याच्या आर्थिक स्रोतांवर आधारित असते
 (C) एखाद्या सामाजिक समूहाची त्याच्या दर्जा व जीवनातील संधीविषयी जाणीव
 (D) एखाद्या सामाजिक वर्गाची जीवनशैली-जी उपभोगाच्या अनुबंधावरून ठरते
37. मर्टन यांची अप्रकट प्रकार्याची संकल्पना लक्षात होता खालीलपैकी कोणती जोडी सुसंगत नाही ?
 (A) शिक्षा — संसक्ति
 (B) धर्म — सामाजिक एकात्मीकरण
 (C) कायदा — सामाजिक नियंत्रण
 (D) भपकेबाज उपभोग — इतरांच्या दृष्टीकोणातून स्वतःचा दर्जा उंचावणे

38. Who among the following has formulated the concept of 'Cultural lag' ?
- (A) Ogburn
(B) Weber
(C) Radcliffe Brown
(D) Sorokin
39. 'Khaap Panchayat' is against which kind of marriage ?
- (A) Monogamy
(B) Endogamy
(C) Hypogamy
(D) Polygamy
40. Different statuses associated with a single individual are known as
- (A) Status succession
(B) Status sequence
(C) Status inconsistency
(D) Status set
41. Who viewed himself as a cultural determinist ?
- (A) Merton
(B) Radcliffe Brown
(C) Levi-Strauss
(D) Parsons
38. 'सांस्कृतिक पश्चायन' ही संकल्पना खालीलपैकी कोणी मांडली ?
- (A) ऑगबर्न
(B) वेबर
(C) रॅडक्लिफ ब्राऊन
(D) सोरोकिन
39. खाप पंचायत कोणत्या प्रकारच्या विवाहांच्या विरोधी आहे ?
- (A) एकविवाह
(B) अंतर्विवाह
(C) प्रतिलोम विवाह
(D) बहुविवाह
40. एकाच व्यक्तीशी वेगवेगळे दर्जे जेव्हा संबंधित असतात तेव्हा त्यांना कसे ओळखले जाते ?
- (A) दर्जा वारसा
(B) दर्जा अनुक्रम
(C) दर्जा विसंगती
(D) दर्जा संच
41. स्वतःला सांस्कृतिक निर्धारक म्हणून कोण संबोधतात ?
- (A) मर्टन
(B) रॅडक्लिफ ब्राऊन
(C) लेव्ही-स्ट्रॉस
(D) पार्सन्स

42. 'Interaction is in between actors and not in the factors.' Who said it ?
 (A) Mead
 (B) Pareto
 (C) Blumer
 (D) Parsons
43. The hierarchical arrangement of the systems is clear in Parsons' social system. Arrange the following in which they appeared in his theory :
 (I) Behavioural system
 (II) Social system
 (III) Personality system
 (IV) Cultural system
 Choose the correct answer from the codes given below :
Codes :
 (A) (IV), (III), (II), (I)
 (B) (II), (III), (IV), (I)
 (C) (IV), (II), (III), (I)
 (D) (I), (III), (IV), (II)
44. According to Kurtzweil who is the father of structuralism ?
 (A) Radcliffe Brown
 (B) Levi-Strauss
 (C) Malinowski
 (D) Parsons
42. 'आंतरक्रिया ही घटका-घटकातील नसून ती कर्त्या-कर्त्यामधील आहे' असे कोणी म्हटलेले आहे ?
 (A) मीड
 (B) परेटो
 (C) ब्लूमर
 (D) पार्सन्स
43. श्रेणीरचनात्मक व्यवस्थेची मांडणी पार्सन्सच्या सामाजिक व्यवस्थेत स्पष्टपणे करण्यात आली आहे. त्या सिद्धांतात व्यक्त झाल्यानुसार त्यांची क्रमवार मांडणी करा :
 (I) वर्तनात्मक व्यवस्था
 (II) समाज व्यवस्था
 (III) व्यक्तिमत्व व्यवस्था
 (IV) सांस्कृतिक व्यवस्था
 खाली दिलेल्या संकेतांकांमधून उचित पर्याय निवडा :
संकेतांक :
 (A) (IV), (III), (II), (I)
 (B) (II), (III), (IV), (I)
 (C) (IV), (II), (III), (I)
 (D) (I), (III), (IV), (II)
44. कुर्झवेल यांच्या मतानुसार संरचनात्मकवादाचे जनक कोण आहेत ?
 (A) रॅडक्लिफ ब्राऊन
 (B) लेव्ही-स्ट्रॉस
 (C) मॅलीनोव्हस्की
 (D) पार्सन्स

45. Mead identified four basic and interrelated stages in the act. Arrange the order in which they appeared and choose the correct answer from the codes :

- (I) Impulse
- (II) Perception
- (III) Manipulation
- (IV) Consummation

Codes :

- (A) (I), (III), (IV), (II)
- (B) (II), (I), (III), (IV)
- (C) (III), (I), (IV), (II)
- (D) (I), (II), (III), (IV)

46. Who among the following considers consensus and conflict as two different sides of the same coin ?

- (A) Parsons
- (B) Merton
- (C) Mills
- (D) Dahrendorf

45. मीड यानी क्रियेमधील चार मुलभूत आणि परस्पर संबंधित असे टप्पे निर्देशित केले. ज्या पद्धतीने ते व्यक्त करण्यात आले आहेत त्यांची व्यवस्थित मांडणी दिलेल्या संकेतातून निवडा :

- (I) Impulse
- (II) Perception
- (III) Manipulation
- (IV) Consummation

संकेत :

- (A) (I), (III), (IV), (II)
- (B) (II), (I), (III), (IV)
- (C) (III), (I), (IV), (II)
- (D) (I), (II), (III), (IV)

46. मतैक्य आणि संघर्ष एकाच नाण्याच्या दोन बाजू आहेत, असे खालीलपैकी कोणत्या विचारवंतांनी सांगितले ?

- (A) पार्सन्स
- (B) मर्टन
- (C) मिल्स
- (D) डेहरेन्डॉर्फ

47. Match the following by selecting the *correct* answer from the codes given below :

List I

(Book)

- (a) Crime and Custom in Savage Society
 (b) The Andaman Islanders
 (c) The Savage Mind
 (d) The Theory of Social Structure

List II

(Author)

- (i) C. Levi-Strauss
 (ii) B. Malinowski
 (iii) A.R. Radcliffe Brown
 (iv) R.K. Merton
 (v) S.F. Nadel

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
 (A) (ii) (iii) (i) (v)
 (B) (v) (iii) (iv) (i)
 (C) (ii) (i) (iii) (iv)
 (D) (iv) (ii) (i) (iii)

48. An association is characterised by :

- (A) Customs
 (B) Folkways
 (C) Norms
 (D) Usage

47. खाली दिलेल्या संकेतांकामधून अचूक उत्तराची निवड करून खालील जोड्या जुळवा :

यादी I

(ग्रंथ)

- (a) क्राइम अँड कस्टम इन सॅव्हेज सोसायटी
 (b) दि अंदमान आयलंडर्स
 (c) दि सॅव्हेज माइंड
 (d) दि थिअरी ऑफ सोशल स्ट्रक्चर

यादी II

(लेखक)

- (i) सी. लेव्ही-स्ट्रॉस
 (ii) बी. मॅलिनोवस्की
 (iii) ए.आर. रेडक्लिफ ब्राऊन
 (iv) आर.के. मर्टन
 (v) एस.एफ. नाडेल

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
 (A) (ii) (iii) (i) (v)
 (B) (v) (iii) (iv) (i)
 (C) (ii) (i) (iii) (iv)
 (D) (iv) (ii) (i) (iii)

48. मंडलामध्ये पुढीलपैकी कोणते वैशिष्ट्ये असते ?

- (A) रूढी
 (B) लोकाचार
 (C) नियमने
 (D) रिवाज

49. Match the following by selecting the *correct* answer from the codes given below :

**List I
(Concepts)**

- (a) Functional Prerequisites
(b) Net Balance of functional consequences
(c) Universal functionalism
(d) Structuralism

**List II
(Scholar)**

- (i) R.K. Merton
(ii) B. Malinowski
(iii) C. Levi-Strauss
(iv) T. Parsons
(v) A.R. Radcliffe Brown

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (i) (iii) (v) (iv)
(B) (iv) (i) (v) (iii)
(C) (iv) (i) (ii) (iii)
(D) (ii) (iv) (v) (i)

50. Who among the following is usually regarded as the major figure in the development of symbolic interactionism ?

- (A) Herbert Blumer
(B) George Herbert Mead
(C) Margaret Mead
(D) William James

49. खाली दिलेल्या संकेतांकामधून अचूक उत्तराची निवड करून खालील जोड्या जुळवा :

**यादी I
(ग्रंथ)**

- (a) कार्यात्मक पूर्वावश्यकता
(b) कार्यात्मक परिणामांचे निष्फल संतुलन
(c) सार्वत्रिक प्रकार्यवाद
(d) संरचनावाद

**यादी II
(विचारवंत)**

- (i) आर.के. मर्टन
(ii) बी. मॅलिनोवस्की
(iii) सी. लेविस्ट्रॉस
(iv) टी. पार्सन्स
(v) ए.आर. रेडक्लिफ ब्राऊन

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (i) (iii) (v) (iv)
(B) (iv) (i) (v) (iii)
(C) (iv) (i) (ii) (iii)
(D) (ii) (iv) (v) (i)

50. प्रतिकात्मक आंतरक्रियावादाच्या विकासातील प्रमुख व्यक्ती म्हणून साधारणपणे खालीलपैकी कोणाला ओळखले जाते ?

- (A) हर्बर्ट ब्लूमर
(B) जॉर्ज हर्बर्ट मिड
(C) मार्गरेट मिड
(D) विलियम जेम्स

DEC - 14213/II

ROUGH WORK

DEC - 14213/II

ROUGH WORK